

A close-up photograph of a man wearing a dark riding helmet and glasses, looking towards a brown horse. The horse is wearing a bridle. The background is a blurred green field.

Oopus

TEKST: **VELLO KIKAS**

FOTOD: **AGO RUUS, erakogu**

Oopus on olnud meie pere liikmeks juba üle kümne aasta. Hobusemuretsemise idee tekkis sajandivahetusel, kui elukorraldust muutsin ning maameheks hakkasin.

Ilusaid ja uhkeid hobuseid olen imetlenud alati. Poisikesena sai nendega ka sovhoosile kuulunud tallis lähemalt tutvust tehtud. Nüüd oli aga tütar sirgunud ning hobuste vastu huvi hakanud tundma. Samas jõudis lõpule ka maja renoveerimine Rõuges kauni Ratasjärve kaldal, kus vanavanemad juba põlvest põlve toimetanud. Ümber maja mäenõlvadel asuvad niidud pakkusid vaid silmailu, kuid seisid kasutult, sest ka naabrid olid loomapidamise lõpetanud. Seega olid olemas kõik tingimused, et oma perele veel lisaks õuel haukuvale kutsikaohtu Betule teine neljajalgne sõber muretseda.

Selle kõige sobilikuma hobuse leidmine osutus aga üsna keeruliseks. Nii kogemused kui teadmised hobustega tegelemiseks olid meil üsna tagasihoidlikud, ei teadnud me ka täpselt, millist looma otsime. Meie sooviks oligi muretseda endale lihtsalt üks meeldiv hobune. Lõpuks temani ka jõudsime. Jüri Somelari tallis seisis Oopus. Hobused selles tallis olid kõik meeldivalts sõbralikud ja rahulikud nagu Jüri isegi.

Kolmeaastase torika kohta oli Oopus ehk pisut väikesevõitu, kuid väikesele tüdrukule väikene hobune tundus päris hea variandina. Juba nädala pärast võis uut neljajalgset Rõuge kungastel ringi kappamas näha.

Treeninguid alustasime juba esimesest päevast. Alguses põhiliselt kordel, vabahüpped ning maastikul jalutamine, mida tegime sageli lihtsalt käekõrval, et talle suurt maailma tutvustada.

Peagi selgus, et Oopusel on siiski ka omad hirmud – vesi. Teda võis küll veepiirini meelitada, kuid jalga vette panemast ta keeldus. Kulus nädalaid järve ja jõgede ääres kõndimiseks ja veega mängimiseks enne kui jala esimest korda vette usaldas pista. Praegu pole veekogude läbimine ammu enam mingiks probleemiks ning paadi järel ujumine on saanud osaks treeningplaanidest. Siiski, võõras kohas vette hüppamisse suhtub Oopus tänaseni suure ettevaatusega, kuigi ei mäleta, et ta kunagi kolmevõistluse vettehüppeid lausa ka tõrkunud oleks.

Sügise poole tekkis mõte ka Oopus esimest korda kodust kaugemale välja viia. Nimelt oli Margus Timmol saanud juba traditsiooniks sügise rebasejahi korraldamine. Varem olin seal osalenud tema hobustega, kuid nüüd oli ju oma Oopus. Et noorele hobusele selline ligi kolmekümnekilomeetrine rännak liiga kurnavaks ei osutuks, hakkasime ka vastupidavust treenima.

Oopus oli jahil suurepärase. Ei tormanud liigselt, kuid liikus kogu päeva kergelt ja julgelt ning isegi märjaks ei läinud õieti. Mina sain oma ratsu üle üksnes uhkust tunda, kuid jahikaaslastele tundus uskumatu, et tegemist alles kolmeaastase hobusega. Järgnevas paariks aastaks muutuski vastupidavuse arendamine põhitreeninguks.

Oopuse elu esimene kestvusratsutamise võistlus.

Väikene hobune oli otsustanud ka kasvama hakata ning turjakõrgust lisandus üle kümne sentimeetri.

Sellel ajal oli suure populaarsuse saavutanud Eestis peetav galopisari. Ühel etapil osales ka Oopus, kuid kuna nendel võistlustel muutus tegijaks kontrollimatu kiirus, mis tõenäoliselt viis ka sarja hääbumiseni, otsustasime rohkem mitte osaleda.

Uus kvalitatiivne areng Oopuse elus algas Toomas Traageli tulekuga treeneriks. Oopus polnud ammu enam üksi, vaid oli saanud omale terve tallitäre sõpru nii teiste hobuste kui ka laste näol.

Selleks ajaks oli suuremaks sirgunud ka Marian ning noore särtsaka hobuse seljas ennast kindlamalt tundma hakanud. Oopus sai lahutamatuks kaaslasiks, kelle juurde peale koolitundide lõppemist kiirustada. Sellest ajast on Marianil palju elavaid mälestusi.

Kuna Oopusele oli jooksmine juba väikesest peale väga hingelähedane olnud, ei pääsenud me spontaansetest galopispurtidest ka meie takistussõidutreeningute algusaegadel. Kui paar ringi platsile peale oli kihutatud, oli kõik jälle korras ning võisime oma pooleliolevat treeningut jätkata. Ja niimoodi me vaikselt arenesime koos – noor ja elava loomuga Oopus ning väike ja kogenematu Marian. Suure tänu võlgnen toredale ja kannatlikule treenerile Toomasele, kes õpetas mind ja Oopust tegema koostööd ning üksteist tundma.

2003. aasta kevadel tegime oma esimese takistussõidu võistluse Urmas Saksa ratsutamiskompleksis. Kuna Oopus oli alati pigem ettevaatlik olnud, siis esimesel võistlusel tundus üks takistus väga hirmus ning kindlam oli seda esialgu mitte hüpata. Sõidu lõpetasime ühe tõrke tõttu nelja karistuspunktiga. See võistlus tõi välja meie kitsaskoha ning edasi hakkasime kodus takistusi ehtima hobuse jaoks hirmutavate esemetega nagu näiteks vihmavari. Sedasi saime nende "kollide" kartusest üle ning juba sama aasta sügisel noppisime palju erinevat värvi rosette.

Takistussõidu treeningutele lisaks käisime siiski väga palju ka maastikul ratsutamas. Kuna hakkasime tegelema ka hobuturismiga, siis Oopusega käidi kogu aeg ratsamatku saatmas ja juhtimas, mis oli tegelikult tol ajal meile endale veel teadvustamata ühtlasi ka väga heaks aeroobseks treeninguks ning hiljem osutus väga kasulikuks edukaks võistlemiseks kestvusratsutamise alal.

2004. aasta augustis viis juhus meid kokku kolmevõistlusega. Põlvas Timmo Tallides toimus takistussõidu võistlus, kuhu olime plaaninud paljude hobustega meie tallist osalema minna. Päev oli väga palav, mistõttu sain tõenäoliselt päikesepiste ega lõpetanud ühtki alustatud parkuuri rahuldava tulemusega. Pealelõunat oli võistluste kavas ka derby kuni 80sentimeetrise takistustega. Ilm oli selleks ajaks juba jahenenud ning minu enesetunne tunduvat paremaks läinud. Hoolimata sellest, et spetsiaalseid maastikutakistusi ei olnud varem hüpatud, tekkis mõte derbyst osa võtta. Suureks üllatuseks tuli see meil suurepäraselt välja ning saavutasime esikoha. Maastikusõit oli väga huvitav ning palju uusi väljakutseid pakkuv, edasi saigi alustatud lisaks takistussõidutreeningutele ka kooli- ja maastikusõidu treeningutega.

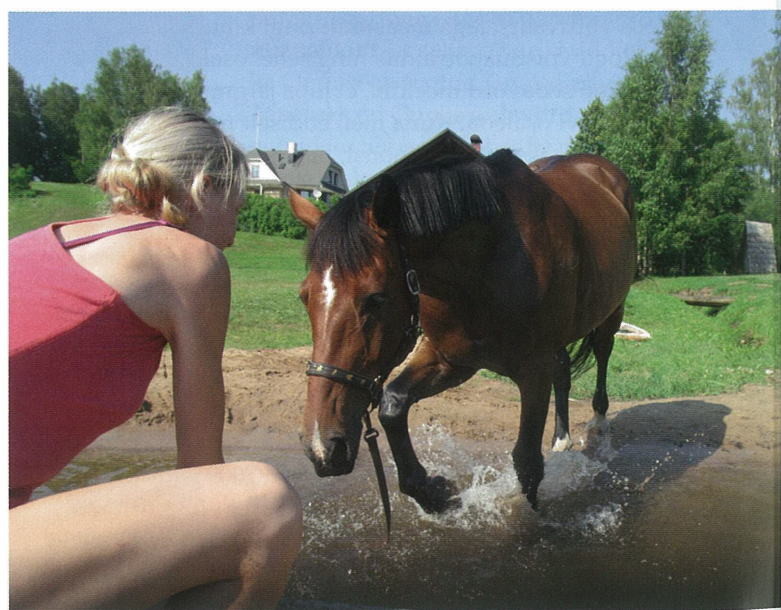
Oopuse mitmekülgsus leidis nüüd õige rakenduse ning tagas üllatusliku edu võistlustel. Neist olulisemad: 2005. aasta hõbemedal juunioride EMV kolmevõistluses,

esimene koht Tartu linna MV kolmevõistluses, 2006. aasta juunioride kahevõistluse teine koht, kahevõistluses noorte arvestuses kolmas koht. Siis aga leidis Ypäjääl Põhjamaade noorte meistrivõistlustel aset sündmus, mis taaskord muutis Oopuse edasist elukäiku. Nimelt murdis kolmevõistluse krossis Rootsist pärit võistluspaari hobusel meist mõne meetri kaugusel pööret sooritades suure raksatusega jalaluu. Seda nähes ütles Marian kindlalt, et rohkem ta Oopusega kolmevõistlust ei sõida ja nii ka läks. Marian sõitis ära Soome õppima.

Haanjamaal, üsna meie lähedal, on oma suvekodu rajanud suured kestvusratsutamise entusiastid, perekond Rohtlad. Suve lõpus tulid nad juba teist aastat rääkima sügisel Kurgjärvel peetavast võistlusest ning ka meid seal osalema kutsuma. Võistlusele lubas tulla osalema veel tuttavaid, kellega koos ratsutamine töötas kujuneda toredaks seltskondlikuks ürituseks. Mõtlesin, et meil pole rännakuks sobivaid hobuseid. Neljakümne kilomeetri läbimist pidasin aga Oopusele täiesti jõukohaseks ja võtsin

seada võistlust kui sportlikku meelelahutust. Kergeks ja probleemideta meelelahutuseks kujunes see sõit ka Oopusele, kes näis üksnes rõõmustavat selle üle, et saab koos võrdväärsetega maastikul ringi kihutada.

Kogu võistluskorraldus ning sellel osalejate seltskond oli sedavõrd meeldiv, et juba järgmisel aastal oli omal huvi osaleda. Kuna meil endiselt polnud pikamaaratsutamiseks sobivat hobust, hakkasime Oopust treenima motivatsiooniks veeta üks ilus sügispäev Haanjamaa kaunil maastikul. Seekord õnnestus ka Marian kaasa meelitada ning kestvusratsutamispisikuga nakatada. Oopus oli võistluspäeval jälle ootamatult tubli, liikudes kiirelt, ühtlaselt ja väsimust tundmata kogu 55kilomeetrisele distantsile. Nüüd tekkis juba sportlik huvi kogu ala vastu ning mõte et ehk sobib ka meie Oopus lühematel distantsidel võistlemiseks.

Aeg möödus rahulikult treenides ning vaid korra aastas Kurgjärve radadel võisteldes. Aastal 2009 leidsime, et Oopus on jõudnud sellisele tasemele, et võiks üritada osalemist ka noorte meistrivõistlustel 80 km distantsil. Võistlus kulges põhiosas rahulikult kuni viimase ringini, millele Oopus startis teiste ees paari minutilise eduga. Selle

edumaa säilitamiseks oli selge, et tuleb ennast tõsiselt proovile panna. Kui nüüd tagasi mõelda, siis need 17 km ongi olnud üldse meie kõige raskemad. Väga raske oli motiveerida Oopust kohe stardist minema kihutama, kuid selge oli see, et tuleb alustada väga kiiresti ning et konkurendid koos startides üritavad meid kohe kinni nabida. Kui lõpuks Oopus ennast lahti oli jooksnud, oli Marian ise juba parasjagu väsinud. Niimoodi kihutades kujunes viimase ringi kiiruseks ligi 30 km/h, mis sai ka kuldsest tunnustatud.

Kui senimaani olime kahelnud Oopuse võimekuses sellel spordialal, siis nüüd oli absoluutselt selge, et tasub seada ka kõrgemaid sihte. Nii saigi järgmiseks suureks väljakutseks Oopuse ettevalmistamine pakkumaks väärikat konkurentsi nii Eesti kui ka välismaa selle ala tunnustatud tegijatele esimestel Eestis peetavatel FEI tasemega lahtistel meistrivõistlustel. Sellel võistlusel saatis Oopust edu, mida ei osanud kaugeltki loota. Oopus osutus võistluse kiireimaks hobuseks saades omale Eesti meistritiitli, kuid jäi ilma rahvusvahelisest tunnustusest kuna puudus FEI kvalifikatsioon. Hakkasime uskuma, et ka Oopuse-taoline hobune võibki olla kestvushobune.

Kogu järgnev suvi kulus võistlustel osalemiseks, et

omandada kvalifikatsioon, mis võimaldaks ka rahvusvahelise tasemega võistlustest osa võtta. Kvalifikatsiooni täitmisel oli ainsaks probleemiks Oopuse loomupärane liikumiskiirus, mis kergel maastikul tikkus ületama 16 km/h piiri. Nii jõudsime sügiseks võistleva ka rahvusvahelisele tasemele. Poola võistlusel näitas Oopus taaskord oma võimekust.

Analüüsid Oopuse senist sportlaskarjääri ja arvestades tema vanust, hakkasime uurima, missugused oleks võimalused jõuda Oopusega välja avatud Euroopa meistrivõistlustele. Selline mõte tundus esialgu pisut uskumatu, kuid väga ahvatlev ja motiveeriv. Koostasime väga täpsed plaanid nii hobuse treenimiseks kui ka võistlustel osalemiseks. EM-i kvalifikatsiooni täitmiseks oli jäänud vähe aega ning üksainus ebaõnnestunud võistlus oleks tähendanud selle plaani luhtumist. Seega tuli edasi panustada treeningutele ning võistelda äärmise ettevaatusega. Sellega sai Oopus suurepäraselt hakkama ning enamgi veel. Mai lõpuks olid ukSED Oopusele EM-l osalemiseks avatud.

Ratsamatkad ja laagrid jäid endiselt Oopuse igapäevaelu lahutamatuks osaks. Nii läksid ka 8. juunil ratsalaagri lapsed koos Oopuse ja teiste hobustega tavapärasele ratsamatkale. Eelnevalt oli järve kaldale üles seatud koppel hobustele puhkamiseks ja söömiseks. Kui hobused olid oma esimese tutvusringi koplis teinud, ei olnud nende hulgas enam Oopust. Otsima hakates leidis

	CORTEZ XX 06 00766 65 (TB)	ORSINI XX (TB)
ORDENSSSTERN XX 06 01893 80 (TB)	s 1965	COSTA BRAVA XX (TB)
tumekõrb s 1980	ORELLANA XX (TB)	TOMPION XX (TB)
OOPUS s 03.05.1997		ORDENSWEIHE XX (TB)
kasv Jüri Somelar om Vello Kikas	HELKER 11 331 T 2 0147 82 (T)	HÜRGO 6477 T (T)
HELDE 21 197 T 2 0451 85 (T)	kõrb s 1982	HELLO 15 527 T (T)
tumekõrb s 1985	HEEDE 19 477 T (T)	HIKO 9709 T (T)
	raudjas s 1979	LEEDA 18 445 T (T)

Marian Oopuse sügavast kaevust. Hobune õnnestus seal küll kiiresti päästa, kuid vigastused olid niivõrd ulatuslikud, et sellega varisesid kokku ka Oopusega seotud suured plaanid. Tänapäevaks on Oopus sedavõrd paranenud, et temaga saab jälle rahulikult maastikul jalutamas käia.

Oopusest võiks kirjutada terve raamatu. Hobust, kes kevadel atra veab, nimetatakse künnihobuseks; hobust, kes talvel saani veab, nimetatakse veohobuseks; hobust, kes matkal käib, matkahobuseks; hobust, kes parkuuri ületab, takistussõiduhobuseks; hobust, kes pikki vahemaid läbib, kestvushobuseks. Kuid kuidas nimetada hobust, kelle argipäeva kuulub kõik see? See ongi lihtsalt hobune nimega Oopus, kes hommikul uksest välja astudes sind rõõmsalt hirnatahes tervitab. ■